

NORGES BONDELAG

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Vår saksbehandler
Ole Jacob Helmen
+47 95 83 24 33

Vår dato
16.03.2015
Deres dato

Vår referanse
15/00132-4
Deres referanse

Høring. Konvensjonen mellom Norge og Finland om oppføring og vedlikehold av reingjerder og andre tiltak for å hindre at rein kommer innpå det andre rikets område.

Landbruks- og Matdepartementet har sendt ut på høring ny konvensjon mellom Norge og Finland om grenseoverskridende rein, konvensjon av 9. desember 2014.

Høringsfristen er satt til 16. mars 2015.

Bakgrunn.

Reindriftssamenes flyttinger mellom årstidsbeitene har pågått i århundrer og lenge uten hinder av nasjonalstatsgrensene. Etter at Finland kom under russisk herredømme på begynnelsen av 1800-tallet, ble grensen mot Norge stengt i 1852. Strekingen langs den norsk-finske grensen danner få naturlige hindringer for rein. Uten effektive sperringer vil rein fra de to landene krysse grensen med de ulemper dette vil medføre.

Det er oppført gjerder sammenhengende langs riksgrensen, unntatt strekingen Angeli til Riksrøys 343, en distanse på vel 200 kilometer

Dagens gjerdeoverenskomst fra 1981 fungerer ikke tilfredsstillende da det har vært problemer med rein som har trukket over grensen.

Ved kongelig resolusjon av 1. februar 2013 ble det oppnevnt en delegasjon for å forestå gjennomføringen av forhandlingene. I 2014 ble det gjennomført forhandlinger om en ny konvensjon mellom Norge og Finland. Den 25. september 2014 ble forhandlingene avsluttet ved parafering av forslag til ny konvensjonstekst.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: Postboks 9354 Grønland 0135 OSLO	Besøksadresse: Landbrukets Hus, Schweigaardsgate 34 C 0191 OSLO	Telefon: 22 05 45 00	E-postadresse: bondelaget@bondelaget.no
Norges Bondelag Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 939678670 Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto: 8101.05.12891 Bankkonto:: 8101.05.91392	Internett: www.bondelaget.no

Vår dato Vår referanse
13.03.2015 15/00132-4

Konvensjonens formål

Den nye konvensjonens formål er å regulere ansvarsfordeling når det gjelder oppføring og vedlikehold av gjerder og andre tiltak for å hindre at rein kommer over grensen mellom de to rikene, samt regulere oppfølgingen når rein likevel krysser grensen. Gjerdene skal støtte opp om reineierens vokteplikt, slik at det så langt som mulig unngås at rein kommer inn på det andre rikets område.

Norges Bondelag vurderer derfor etablering av reingjerde mellom Karasjok og Levajok som positivt for landbruket på strekningen, såfremt reingjerdet blir oppført vest for E6.

Erstatning for skade.

I forslag til konvensjonstekst i artikkel 12 heter det at

”det gis full erstatning for økonomisk tap som følge av skade på jordbruksareal -----”

I høringsnotatet er det uttalt følgende om dette

”Videre inneholder kapittelet bestemmelser om når det skal gis erstatning, og hvordan erstatningen skal utmåles. En grenseoverskridelse kan utløse erstatning for ulovelig beite, samt erstatning for økonomiske tap grunnet skade på jordbruksareal og lavmatter påført av rein eller av reinens eiere eller gjeter.”

Imidlertid omtaler ikke konvensjonen hvilke betingelser som skal gjelde for at erstatningsansvar kan oppstå. Norges Bondelag legger til grunn at nåværende lovgivning i lov av 11.3. 1983 nr 8 fortsatt skal være gjeldende lov.

Dette innebærer at det objektive erstatningsansvaret i § 7 overfor bønder/grunneiere blir opprettholdt, jf. følgende:

*”Skade voldt personer bosatt i Norge av finsk rein eller av reinens eiere eller gjeter
----- skal erstattes av reinens eier uten hensyn til skyld. ---”*

Dessuten vises til samme lovs § 6 som legger følgende til grunn:

”Når det er sendt melding i overensstemmelse med § 2, har den norske stat rett til å kreve erstatning i henhold til § 10 av den finske stat for det ulovlige oppholdet med høyst 5 % av verdien av de opptalte dyr. Erstatning kan kreves uten hensyn til om det ulovlige oppholdet kan bebreides vedkommende reineier/gjeter eller ikke.”

Dessuten vises til samme lovs § 10 som legger følgende til grunn:

”Dersom norsk reineier ved forsett eller uaktsomhet forårsaker at hans rein kommer over riksgrensen, avgjør fylkesmannen i hvilken utstrekning reineieren skal være forpliktet til å erstatte staten den betaling som i samsvar med konvensjonen er betalt til den finske stat.”

Når det gjelder norske reindriftsutøveres erstatningsansvar for reinskader overfor norske bønder/grunneiere viser vi til forslaget i SRU II, NOU 2007:13, hvor utvalget har foreslått en del oppmykninger.

Vår dato Vår referanse
13.03.2015 15/00132-4

Dagens regler om norske reindriftsutøvernes erstatningsansvar innebærer også objektivt solidaransvar for alle distriktets reineiere ved reinskade. Utvalget har imidlertid foreslått å parallellføre reglene om reineieres erstatningsansvar for skader påført av deres rein med reglene om erstatningsansvar for eiere av andre beitedyr.

Utvalget har for sin vurdering valgt å erstatte reineier med bufeholder og spør; hvorledes bør regelverket da være ved nydyrking og lignende tiltak i utmarka hvor reindriften har beiterett, dersom gjerde rundt det oppdyrkede areal ikke er satt opp av grunneier ?

En samordning av de to regelverk vil kunne innebære at prinsippene om ansvarsnedsettelse eller ansvarsbortfall i beitelovens medvirkningsbestemmelse i § 7 kommer til anvendelse, dvs. at skadelidte "har medverka til skade med å vanhelda gjerdeskyldnaden sin eller på annan måte."

I vår høringsuttalelse av 16.3. 2009 uttalte Norges Bondelag følgende:

"Selv om forslaget til ansvarslemping kun skal gjelde for oppdyrkede arealer i utmarka, mener Norges Bondelag at det ikke automatisk kan settes likhetstegn mellom de to situasjoner etter bufeloven og reindriftsloven. Det er bl.a. lett å identifisere hvem som er eier av de skadevoldende husdyr på fellesbeite ut fra kravene til øremerking, sammenlignet med hvem innenfor reindriften som er eier den skadevoldende rein.

Dessuten er både tidsomfanget og intensiteten i bruken av utmarka, samt antall dyr, mye større fra reindriften enn den vil være fra husdyrholdere i samme beiteområde, og med derav mye større følgeskader fra reindriften som beiteskader, tråkkskader etc. vil påføre det oppdyrkede areal.

Dessuten vil inngjerding være mye mer omfattende og mye dyrere å gjennomføre for å verne mot reinskader enn det er å verne oppdyrkede arealer mot andres husdyr, hvor det som oftest er tilstrekkelig med elektrisk gjerde rundt det arealet. Norges Bondelag vil understreke at det er behov for gjerder som er ca. 2. meter høye for å forhindre at rein hopper over, og da blir selvsagt kostnadene til gjerdehold helt uoverkommelige for den enkelte bonde for å verne mot reinskader.

Reineier har etter reindriftsloven en generell gjeteplikt, bl. a. for at det ikke skal skje skader på areal hvor beiteretten ikke gjelder. Dessuten har reindriften selv adgang til etter § 12 å sette opp gjerder rundt dyrka mark for å forhindre beiteskader.

Norges Bondelag går derfor i mot utvalgets forslag til lemping av reineiers objektive erstatningsansvar for skader fra rein på oppdyrkede areal i utmarka."

Norges Bondelag forutsetter at dagens objektive erstatningsansvar i nåværende 1983-lovs § 7 for skader finsk rein forårsaker blir opprettholdt, dvs. at en eventuell framtidig endring av reindriftsloven i samsvar med forslaget fra SRU II ikke innebærer en svekkelse av erstatningsvernet overfor "finske" reinskader.

Vår dato
13.03.2015

Vår referanse
15/00132-4

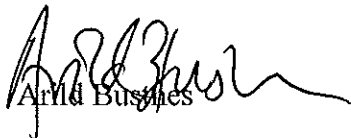
Norges Bondelag legger dessuten til grunn at når rein fra Finland kommer over til Norge, blir det nærmest umulig for skadelidte gårdbrukere/grunneiere å kunne konstatere hvilke finske reindriftsutøvere som er ansvarlig for skaden da en slik konstatering krever grundig kunnskap fra merkekjenner av rein. Dessuten vil et søksmål mot finske reindriftsutøvere by på prosessuelle utfordringer, og dermed bli meget kostbart å kunne gjennomføre i praksis for den enkelte skadelidte.

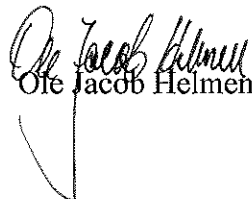
Dermed blir erstatningsansvaret for økonomiske tap for skader på jordbruksareal fra finsk rein i realiteten illusorisk i sitt innhold.

Derfor må de skadelidte kunne få en garanti fra den norske stat på at de skal bli holdt økonomisk skadesløse som følge av skader fra finsk rein. Slike regler vil jo være spesielt viktige av hensyn til norske bønder/grunneierne mellom Karasjok og Levajok, da disse jo vil bli gjerdet inn på "finsk side" av gjerdet.

Derfor krever Norges Bondelag at staten påtar seg erstatningsansvaret for skade som finsk rein forårsaker på jordbruksareal i Norge, og at staten deretter søker regress overfor den finske stat, ev. finske reindriftsutøvere, dvs. etter samme prinsipp som i 1983-lovens §§ 6 og 10.

Med vennlig hilsen

Arild Busnes

Ole Jacob Helmen

Gjenpart:
Finnmark Bondelag
Troms Bondelag